Optikerförbundet

Förslag till remissvar från Optikerförbundet

Remissvar avseende Europeiska kommissionens förslag till ändring av yrkeskvalifikationsdirektivet och förslag till nytt direktiv om erkännande av kvalifikationer som innehas av tredjelandsmedborgare
Dnr UD2026/16705

Sammanfattande ställningstagande

Optikerförbundet välkomnar Europeiska kommissionens ambition att förenkla, effektivisera och göra erkännandet av yrkeskvalifikationer från tredjeländer mer transparent och förutsägbart.

Optiker är ett internationellt yrke och det finns i ett stort antal länder utanför EU väl etablerade utbildningar inom optometri som motsvarar, och i vissa avseenden även överstiger, den utbildnings- och kompetensnivå som krävs för att utöva optikeryrket i Sverige. Det är därför angeläget att det svenska systemet för erkännande av utländska yrkeskvalifikationer på ett effektivt sätt kan identifiera och tillvarata sådan kompetens.

Optikerförbundet ser positivt på en ordning där personer med relevant och jämförbar utbildning snabbare kan få sina kvalifikationer erkända och komma in på den svenska arbetsmarknaden. Ett erkännandeförfarande bör fokusera på den sökandes faktiska kunskaper, färdigheter och yrkeskompetens och inte skapa administrativa eller utbildningsmässiga hinder som inte är motiverade av konstaterade skillnader i kompetens.

Erkännande bör utgå från faktisk kompetens

Optikerförbundet tillstyrker därför förslagets grundläggande inriktning mot ett mer proportionerligt och kompetensbaserat erkännandeförfarande.

Kommissionens förslag innebär att den behöriga myndigheten, när det finns väsentliga skillnader mellan den sökandes kvalifikationer och de nationella kraven, kan använda riktade kompensationsåtgärder såsom anpassningsperiod, lämplighetsprov, yrkeskompetensprov eller kompletterande utbildning. Myndigheten ska samtidigt beakta kunskaper, färdigheter och kompetenser som den sökande redan har förvärvat genom yrkesverksamhet eller annat lärande.

Optikerförbundet anser att detta är en principiellt riktig inriktning. **Komplettering bör avse identifierade kompetensskillnader och inte innebära att en redan kvalificerad optiker behöver genomgå utbildningsmoment som motsvarar kompetens som personen redan besitter.**

Det är särskilt viktigt inom optometrin eftersom utbildningarnas struktur och yrkets reglering skiljer sig mellan länder. Bedömningen bör därför inte enbart utgå från utbildningens namn, längd eller examensbenämning, utan från dess innehåll, läranderesultat, kliniska utbildning och vilka yrkesmässiga befogenheter utbildningen faktiskt leder till.

Sverige bör kunna tillvarata kvalificerade optometrister från tredjeländer

Förslaget har också ett tydligt arbetsmarknadsperspektiv. Kommissionen vill minska kompetensslöseri och göra det lättare för tredjelandsmedborgare att arbeta på den nivå som motsvarar deras utbildning. COM(2026) 990 Förslag till Direktiv om erkännande av tredjelandsmedborgares kvalifikationer anger bland annat att dagens erkännandeförfaranden uppskattas ta i genomsnitt 14,2 månader.

Optikerförbundet delar uppfattningen att kvalificerade yrkesutövare inte bör hållas utanför sitt yrke längre än vad som är nödvändigt för en rättssäker bedömning.

För optikeryrket finns det dessutom ett särskilt värde i att erkännandesystemet kan hantera att en sökandes kompetens i vissa fall kan **överstiga den svenska utbildningsnivån inom delar av det optometriska kompetensområdet**. Ett effektivt system bör kunna identifiera sådan kompetens och inte utgå från antagandet att utbildning från tredjeland generellt behöver kompletteras.

Kortare, digitala och mer förutsägbara processer

Optikerförbundet tillstyrker även förslagen om tydligare tidsfrister, digital handläggning, begränsade dokumentationskrav och bättre information till den sökande.

Enligt kommissionens förslag ska ett beslut om erkännande som huvudregel fattas inom tre månader efter att en fullständig ansökan har lämnats in. Förfarandena ska också kunna genomföras på distans och elektroniskt.

Detta bör kunna minska både väntetider och osäkerhet för den enskilde och samtidigt underlätta för svenska arbetsgivare som vill rekrytera internationellt utbildade optiker.

Språk och patientsäkerhet

Ett förenklat erkännande innebär enligt Optikerförbundets uppfattning inte att kraven på ett säkert yrkesutövande ska sänkas.

Kommissionens förslag bibehåller möjligheten att kräva de språkkunskaper som är nödvändiga för yrkesutövningen och medger språkkontroller när yrket har konsekvenser för patientsäkerheten. Kontrollen ska dock ske efter erkännandet av yrkeskvalifikationen och vara proportionerlig till den verksamhet som ska bedrivas.

Optikerförbundet anser att detta är en rimlig avvägning. **Bedömningen av den professionella kvalifikationen bör hållas åtskild från bedömningen av de språkkunskaper som krävs för ett patientsäkert yrkesutövande.**

Möjlighet till framtida automatiskt erkännande

Det föreslagna systemet för automatiskt erkännande av tredjelandskvalifikationer omfattar initialt läkare, sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, barnmorskor, veterinärer, farmaceuter och arkitekter. Optiker omfattas således inte initialt av denna ordning. Samtidigt öppnar förslaget för att systemet kan utvidgas till yrken för vilka en gemensam utbildningsram har antagits enligt artikel 49a i yrkeskvalifikationsdirektivet.

Optikerförbundet anser att denna möjlighet är positiv. Det bör finnas en väg för att på sikt inkludera ytterligare reglerade yrken, däribland optiker/optometrister, när det finns tillräckliga gemensamma och kvalitetssäkrade utbildnings- och kompetensramar.

Optikerförbundets slutsats

Optikerförbundet **tillstyrker huvudinriktningen i kommissionens förslag**.

Förbundet ser särskilt positivt på:

- snabbare och mer transparenta erkännandeförfaranden,
- ett större fokus på faktisk kompetens och läranderesultat,
- proportionerliga och individuellt anpassade kompletteringsåtgärder,
- digitaliserade processer och tydligare tidsfrister,
- bättre möjligheter att tillvarata kvalificerade yrkesutövare från länder utanför EU, samt
- möjligheten att på sikt utveckla mer standardiserade former för erkännande även för optiker och optometrister.

Optikerförbundet vill särskilt framhålla att **utbildning från tredjeland inte bör betraktas som en brist som i sig behöver kompenseras**. Utgångspunkten bör i stället vara en saklig jämförelse av den sökandes faktiska utbildning och professionella kompetens med de krav som gäller för yrket i Sverige. När kvalifikationerna är likvärdiga bör vägen till svensk legitimation vara enkel och snabb. När endast avgränsade skillnader föreligger bör komplettering begränsas till just dessa områden.

En sådan ordning kan förena **patientsäkerhet med bättre kompetensförsörjning och ett effektivare tillvaratagande av internationell optometrisk kompetens**.